

MATINAL LITERÀRIA 2020

JOSEP CARNER, “El príncep dels poetes”

JOSEP CARNER, poeta, periodista, dramaturg i traductor

50è aniversari de la seva mort

Montnegre (Vallès Oriental)

SEAS 14 de juny de 2020

Josep Carner

[Barcelona 1884 – Brussel·les 1970]. Poeta, periodista, dramaturg i traductor

La vida de Josep Carner i Puig-Oriol abraça un període apassionant de la literatura i, en general, de la cultura i la història de Catalunya. Carner neix durant el modernisme però encara viu la maduresa dels homes i l'impuls de la Renaixença, creix amb el noucentisme i el representa, s'involucra en la tasca de la Mancomunitat, més tard opta per la carrera consular que l'allunya de Catalunya i el converteix en un lúcid observador de la Dictadura de Primo de Rivera i de la dinàmica dels anys trenta que van abocar el país a la guerra civil, de primer escull l'exili mexicà, però acaba tornant a l'Europa en reconstrucció després del malson de la Segona Guerra Mundial i, finalment, s'instal·la a Brussel·les, la ciutat que als anys cinquanta esdevindrà el cor de l'uropeisme.

De dandi a poeta noucentista

Carner fa una entrada en escena fulgurant: als dotze anys comença a col·laborar en diverses publicacions literàries, als divuit es llicencia en dret i als vint en filosofia i lletres, als vint-i-dos triomfa amb el seu tercer recull de versos, als vint-i-sis ja és mestre en gai saber i als vint-i-set ingressa a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Aquesta precocitat a més del seu caràcter extravertit, la vestimenta agosarada dels anys de joventut, una proverbial facilitat de paraula i una certa tendència a la plagasitat en van fer un "personatge" de la Barcelona del tombant de segle, reconegut i assenyalat, tot i que no sempre celebrat (n'hi ha prou de recordar algun episodi com l'expulsió de l'Ateneu Barcelonès).

A poc a poc, l'estètica dels primers anys s'esvaeix i apareixen alguns dels seus trets essencials: l'extraordinari domini lingüístic, la identificació amb el país, la gran capacitat de treball i l'habilitat per a generar i articular projectes culturals. És el moment que escriu i publica un llibre de versos que serà considerat emblemàtic del noucentisme, *Els fruits saborosos* (1906). A la vegada, a través d'algunes amistats com Bofill i Mates i Emili Vallès, s'acosta als cercles catòlics i catalanistes, dirigeix alguna de les revistes més importants del moment (*Catalunya*, *Empori*), descobreix

Mallorca i es converteix en cap de pont dels autors de l'anomenada Escola Mallorquina a Barcelona, aplega al seu voltant el grup Cal·ligueneia, va a Madrid a doctorar-se i allí enlluerna els habituals de l'Ateneu. A més, la coneixença del president de la Diputació i de la Mancomunitat, Enric Prat de la Riba, li obre al 1902 les portes de *La Veu de Catalunya*, el diari del catalanisme moderat, i anys més tard el col·loca a l'Institut d'Estudis Catalans (1911) i al capdavant de l'Editorial Catalana, fundada el 1917 sota el patrocini de la Lliga, un ambiciós projecte cultural que incloïa diverses col·leccions (Biblioteca Literària, Biblioteca Catalana), revistes (*D'Ací i d'Allà*) i una Enciclopèdia Catalana, on Carner va fer de director literari fins quan marxa cap a Gènova, el 1921.

A l'IEC, Carner col·labora estretament amb Pompeu Fabra i esdevé interlocutor d'escriptors i filòlegs com Antoni M. Alcover, Lluís Segalà, Frederic Clascar, Àngel Guimerà o Joan Maragall. A *La Veu* coneix el financer i polític Francesc Cambó i es relaciona amb altres noms com Eugeni d'Ors, Guerau de Liost i Josep M. de Sagarra. Així, en pocs anys, tenim que aquell jove barceloní que provenia d'un ambient menestral més o menys culte passa a ser reconegut com un dels primers creadors del moment i a situar-se a l'epicentre de la vida literària catalana.

Un professional de la cultura

De fet, la trajectòria de Carner al llarg de les dues primeres dècades del segle exemplifica l'esforç d'un determinat segment de la intel·lectualitat catalana per a convertir-se en professional de la pròpia cultura. Si la catalanitat havia de sobrepassar l'estadi de l'afecció, de la vinculació sentimental i del subsidi, ara li calia una llengua apta per a l'ús generalitzat i el conreu literari i, sobretot, un equip de persones que assumissin el projecte com a propi i que ajudessin a tirar-lo endavant fins a les últimes conseqüències.

I és així com, durant anys, Carner escriu diàriament una pila d'articles, notes i poemes a *La Veu* (d'aquí la tirada pels pseudònims, se'n compten més de 40), dirigeix l'Editorial Catalana, tradueix els autors occidentals més importants (de La Fontaine a Dickens, d'Andersen a Mark Twain) i mentrestant escriu i publica una poesia rica i multiforme, alhora popular i d'alta qualitat, on destaquen dos volums molt diferents, editats tots dos al 1914: *Auques i ventalls* i *La paraula en el vent*, una poesia que beu de Baudelaire, Ronsard i Leopardi, i també d'Ausiàs March, però que és, alhora, específicament "carneriana", una poesia llegida i apreciada, que fa que es divulgui el costum de referir-se a ell pel sobrenom de "príncep dels poetes".

Però la voluntat de professionalitzar la cultura catalana (com el mateix projecte noucentista de "civilitzar" el país) topava amb molts entrebancs. En aquest sentit, és emblemàtic el seu article "Bastir-se un clos" (1928) que comença: *Estic decidit a bastir-me un clos. Vull dir que he pres el determini de defensar una propietat. La nostra literatura, encara adolescent, cal que comenci a prendre en mà la defensa dels seus interessos, massa negligits fins ara en un ambient d'abusiva familiaritat, de deixadesa i de mal entès idealisme*, i que acaba: *Bastir-se un clos. És millor que vagar per la jungla, i fins i tot que respectar el sistema anacrònic de la propietat comunal de la tribu.*

El 1915 Carner s'havia casat amb la xilena Carmen de Ossa i aviat els arribaren dos fills: Anna Maria i Josep. Sobrepassada la trentena, Carner era un escriptor famós i un personatge de la cultura catalana, però la seva situació professional no acabava d'estar al nivell d'aquella fama. El 1917 mor Prat de la Riba que és qui hauria pogut reorientar aquesta situació. I no triga gaire a arribar el distanciament progressiu de l'escriptor del projecte i l'evolució política de la Lliga, que junt amb el difícil clima social de la Barcelona dels *lockouts* i els

assassinats pel carrer, s'hi afegeix el descoratjament per la insegura situació econòmica que l'autor encara arrossegava. El cas és que al 1920 Carner decideix presentar-se a Madrid a unes oposicions al cos consular i, al març del 1921, marxa de Catalunya cap a Gènova per a instal·lar-s'hi amb tota la família com a vicecònsol d'Espanya. Un determini que no tothom va entendre d'igual manera.

Expatriació: obra i mite

La carrera consular el va dur de Gènova a Costa Rica, l'Havre, Hendaia, Beirut, Brussel·les i París, amb un breu parèntesi a Madrid, experiència que li proporciona un contacte directe amb altres llengües i cultures. Tanmateix, tot i ser lluny de Catalunya -a on retorna sovint fent breus estades saludades des de la premsa- Carner hi continua present exercint de brillant columnista (a *La Veu* i al ja catalanitzat *La Publicitat* -des del 1928-, i a *El Sol* de Madrid) i la seva obra poètica no s'atura: després d'una extensa antologia amorosa recopilatòria, *La inútil ofrena* (1924), publica *El cor quiet* (1925), primer llibre escrit fora de Catalunya, que enceta una etapa nova on el poeta s'endinsa amb més llibertat amb el diàleg amb ell mateix buscant el seu 'jo' poètic més intimista.

Quan esclata la Guerra Civil Espanyola, Carner és un dels pocs diplomàtics que es manté fidel a la República. Això farà que al 1939 el seu allunyament voluntari del país esdevingui forçat i que, amb la professora i crítica literària belga Émilie Noulet, la seva segona esposa (Carmen de Ossa havia mort al Líban el 1935), emprengui el camí de l'exili, primer a Mèxic (del 1939 al 1945, on fou professor al Colegio de México) i després a Bèlgica. A Brussel·les, on viu els 25 darrers anys de la seva vida, Carner fa de professor universitari i alhora exerceix un cert paper d'autoritat entre la comunitat de la Catalunya a la diàspora (el 1945 el president Irla el nomena conseller del govern de la Generalitat a l'exili, presideix i participa en els Jocs Florals de l'èxode, col·labora en la represa de la *Revista de Catalunya...*) i s'incorpora al teixit d'intel·lectuals continentals que, en el context de la guerra freda, fan bandera de la llibertat, el diàleg i un naixent europeisme.

És a l'exili on neixen els dos llibres que converteixen Josep Carner en un nom fonamental de la poesia del segle XX. El primer és el llarg poema al·legoriconarratiu *Nabí* (1941), [10 cants, 1.365 versos], on la figura bíblica de Jonàs esdevé el torsimany d'un Carner atuit per les morts de Guerau de Liost, del seu pare, del bon amic caputxí Miquel d'Esplugues, de la seva primera dona, per la guerra civil i l'exili, per l'inici de la Segona Guerra Mundial i es troba temptat per la impaciència i la còlera davant del destí. El segon és *Poesia* (1957), on tria, revisa i reordena la seva obra poètica i hi afegeix l'impressionant apartat "Absència". A més, durant aquests anys ha continuat traduint i apareixen diversos llibres seus traduïts al francès, l'anglès i l'italià.

Tanmateix, des d'un punt de vista estrictament literari, per a les lletres catalanes de l'interior, Carner serà durant molts anys un gran absent, un mite potser inqüestionable però en tot cas llunyà. Si als anys vint la seva imatge havia quedat fixada en l'etiqueta de "príncep dels poetes", en el context de la resistència i la tímida represa cultural dels anys cinquanta i seixanta, l'obra de Carner és més una dada històrica durant el franquisme, campanyes de desprestigi l'acusava de fer una retòrica banal. Només l'editor Josep M. Cruzet de fidelitat d'amics i lectors escriptors de les noves generacions, com Joan Fuster o Ferrater, l'obra de Carner va revalorada al costat de la seva proposta que fou acollida d'abril de 1970, pocs mesos abans de morir, retorna malalt a Catalunya, després de més de trenta anys d'absència, i després d'haver-se negat repetidament a tornar a Catalunya en vida del dictador.

que un referent real. De fet, Carner va ser víctima de les d'una determinada crítica que poesia intranscendent amb a partir de l'aposta de l'Editorial Selecta i de la com Marià Manent, o bé generacions, com Joan Fuster o Ferrater, l'obra de Carner va revalorada al costat de la seva que s'impulsa una candidatura obtenir el primer Nobel català, amb expectació mediàtica. El 3

La suma de l'obra -els llibres de poemes, la prosa, el periodisme, el teatre, les traduccions-, l'activitat cultural i intel·lectual, i l'actuació cívica i política de Josep Carner al llarg de més de mig segle componen una imatge que permet parlar d'ell com un dels grans homenots literaris del nostre temps, i com un intel·lectual català i europeu en el sentit més clàssic i més modern del terme.

Josep CARNER: recorregut poètic cronològic segons les etapes vitals

1a ETAPA: Els primers anys del Noucentisme i fixació d'una poètica militant [1904-1911]

* Es tracta del període de formació i d'aprenentatge de Carner. Després dels primers passos i premis acumulats de ben jove, va endinsant-se en el nou corrent del Noucentisme. Fruits d'aquesta etapa són 5 volums de poesia: *Llibre dels poetes* (1904), *Primer llibre de sonets* (1905), *Els fruits saborosos* (1906), *Segon llibre de sonets* (1907) i *Verger de les galanies* (1911). Trets destacats: ús del 'pretext' com a punt de partida, contrast entre ideal i realitat, distanciament i perspectiva, ironia i tendresa, i la fixació d'uns valors d'acord amb l'ideari noucentista: civilitat i classicisme.

D' *Els fruits saborosos* [1906]

“Aglae i les taronges”

Aglae, sota un bell taronger deturada,
al lluny sent les germanes com ocellada al vent.
I ja no va a l'encalç per l'herba i la rosada,
I té la cara pàl·lida d'un gran defalliment.

Ella dansava i reia tot just casada amb Drias,
altiva entre la fressa, joiosa de la llum.
I ja de l'hort s'amaga per les desertes vies
I encara es fa més blanca, perduda entre el
perfum.

I arriba a les taronges, i en cull i se n'emporta;
la set, de sols mirar-les, li feia els ulls brillants.
Mossega un fruit i acluca els ulls com una morta
i del cabell afluixen el pes les dues mans.

I Aglae, ja refeta, es bressa en l'esperança;
amb un sospir molt tendre solleva el pit caigut;
ella pogués besar l'infant que ja s'atansa,
batec tan avinent i tan inconegut.

I veu la piadosa taronja que fou bella,
i jeu abandonada del rec vora l'espill.
De la muller la sort li transpareix en ella:
fer-se espremuda i lassa per la frescor del fill.

“La poma escollida”

Alidé s'ha fet vella i Lamon és vellet,
i, més menuts i blancs, s'estan sempre a la vora.
Ara que són al llit, els besa el soletlet.
Plora Alidé; Lamon vol consolar-la i plora.

—Oh petita Alidé, com és que plores tant?
—Oh Lamon, perquè em sé tan vella i tan corbada
i sempre sec, i envejo les nores treballant,
i quan els néts em vénen em troben tan gelada.

I no et sabria péixer com en el temps florit
ni fondre't l'enyorança dels dies que s'escolen,
i tu vols que t'abrigui i els braços em tremolen
i em parles d'unes coses on m'ha caigut oblit.

Lamon fa un gran sospir i li diu:
—Oh ma vida, mos peus són balbs
i sento que se me'n va la llum,
i et tinc a vora meu com la poma escollida
que es torna groga i vella i encara fa perfum.

Al nostre volt ningú no és dolç amb la vellesa:
el fred ens fa temença, la negra nit horror,
criden els fills, les nores ens parlen amb aspresa.
Què hi fa d'anar caient, si ens ne duem l'amor?

De *Verger de galanies* [1911]

“Cançó d’un doble amor”

L’amiga blanca m’ha encisat,
també la bruna;
jo só una mica enamorat
de cadascuna.

Estimo l’una, oh gai atzar!
Estimo l’altra, oh meravella!
Bella com l’una no m’apar,
fora de l’altra, cap donzella.

L’amiga blanca m’ha encisat,
també la bruna;
jo só una mica enamorat
de cadascuna.

Ho fan l’airet o la claror:
estenc els braços per ma via;
va cadascun pel seu cantó,
du cadascun qui jo volia.

L’amiga blanca m’ha encisat,
també la bruna;
jo só una mica enamorat
de cadascuna.

I quan ja són a prop de mi
i ja mos dits les agombolen,
sota les túniques de lli
hi ha dues vides que tremolen.

L’amiga blanca m’ha encisat,
també la bruna;
jo só una mica enamorat
de cadascuna.

2a ETAPA: L’evolució del Noucentisme [1912-1920]

* Carner es torna més íntim i pren protagonisme el “jo poètic” amb un punt de vista més subjectiu i de to més líric. L’element innovador serà ‘l’emotivitat’. 1914 és una data important per la plenitud institucional, neix la Mancomunitat que comporta un projecte cultural de gran magnitud. Els llibres d’aquest període són: *Les monjoies* (1912), *Auques i ventalls* i *La paraula en el vent* (1914), *Bella terra, bella gent* (1918) i *L’oreig entre les canyes* (1920). Amb *Auques i ventalls*, Carner reprèn la tradició satírica i retrata amb humor la ciutat i els seus personatges, amb una visió un xic distorsionada i un punt de desencís. Es diu que el poeta hi fa una oda particular a la seva ciutat.

D’*Auques i ventalls* [1914]

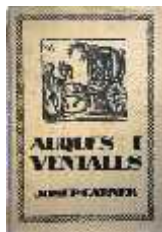
“La bella dama del tramvia” A Emili Vallès

Si ran de la parada veieu el "tram" passar
tot ple de "smarts" o gent de la pescateria,
sota un gran feix de plomes eternament hi ha
la bella dama del tramvia.

La nua el seu ermini gelós com un serpent;
sa gorja mal coberta la voluptat exhala;
deurà parlar, quan parli, melodiosament:
és de París o Guatemala.

Tot d’una que l’heu vista, s’allunya a l’infinít
dins el brogit del tròlei i de la baluerna,
i es decandeix llavors la flama del sentit.
Mes, si poguéssim, ¿fora eterna?

¡Oh, no! La bella dama, de plomes sota un feix,
val més que amb sa llegenda s’allunyi benaurada;

si gaire l’escatíem, no fora tanmateix
com la copsà la llambregada.

Car la beutat, o baixa quan hem pujat -ço és...
la nostra maniobra subtil resulta vana-,
o resta, i és de Gràcia i de segur diu "pues",
sollant la parla catalana.

I no hi ha més manera: la dama corre avall
o bé de dispesera tot d’una pren la fila.
Anem a peu, poetes, car la beutat defall
en el topant on hom enfila.

Jovent, ¿oh tu que cerques la joia o el renom!,
no siguis mai fantàstic, que el dol et colpiria.
Totes les esperances de l’avenir són com
la bella dama del tramvia.

“Símbols”

L'antic veia la Lluna com una noia casta,
el Sol com un poeta. El foll estiu on som
(la pedra es torna brasa i l'aire es torna plom),
la fina camiseta com una pell s'encasta),

és com una senyora (Guiteres o Proubasta)
que, com sobreeixint, no dóna amb planta lleu, cap tomb;
baldera, boteruda de natges i de llom
espera el seu tramvia, i amb els ulls clucs ja el tasta.

Tantost aquell s'atura, ella amb les dues mans
pren qualsevol del dos agafadors brillants
que hi ha a la plataforma, i es tira ella mateixa,

però damunt l'estrep un peu, un d'únic, deixa:
són pocs, una minyona, un noi i un d'Agramunt
per rescatar la cuixa d'en terra, hissant-la amunt.

De *Bella terra, bella gent* [1918]

“El dia revolt”

Fes batre de nou el cor que s'enutja;
per cel, terra i mar emporta't en folia escomesa la vida planyent,
oh dia revolt de sol i de pluja,
¡oh dia esquinçat de sol i de pluja i de vent!

Qui sap si seran amargues o pies tes deixes?
Hi ha ocells que t'afronten i d'altres que fugen als nius.
Les frondes, el cel, la boira, la gorga, les bruixes mateixes
no saben si plores o rius.

Potent, en la nau abats el cordatge, regires la vela rompuda;
trontolles els arbres del cim a la rel,
i menes quadriga que va a la batuda
dels núvols de flama que munten a l'era del cel.

Escampes llavors, polsegueres, auguri de mort i de vida;
t'emportes les fulles cantant, a l'atzar;
i clapes de llum la terra atuída,
i voltes de rares escumes els pàl·lids miralls de la mar.

Regolfa ta veu per dins de la serra
i sonen les balmes d'aquesta clamor:
Desvetlla't, oh cor de la terra!
que viuen i juguen encara, cadells de Cibeles, la Ira i l'Amor.

Trasbales la pau en ta via;
l'esclat de ta febre val tot un seguit de centúries; què hi fa si, de cop, les consum?
I fins de les fosses aixeques follia
i esborres l'antiga rodera del seny i el costum.

¿Qui ha vist com avui dansar la tempesta
i aquests diamants en flors tremoloses d'esglai,
i aquesta claror, com una desfeta ginesta,
que alegre i endola l'espai?

¡Oh dia revolt de sol i de pluja daurada,
oh dia esquinçat de sol i de pluja i de vent,
Mudança amb un elm de colors, menyspreant cada inútil durada,
desig renovant, desig rebatent!

Salut a la tendra donzella
que vela son pit, adés borronat;
a cada semença que romp la tavella,
a qui ja bategui, frisant d'ésser nat.

Salut a la vida, del fons de la força infinita,
jamai destriada pel savi ni dita en cançó;
i a la visió, en signes volubles escrita,
sospirant al lluny en dispersió.

¿Serà que l'acuit, que els aires trasmuda,
cridi la Victòria, a so de trompetes, de cants i renills?
Salut a la Pàtria, en saba de segles crescuda;
Salut a la Pàtria, no encara nascuda
com l'hem somiada sos fills.

3a ETAPA: aproximació al post simbolisme durant els anys de l'exili voluntari [1921-1939]

* El 1921 Carner enceta la carrera diplomàtica i li cal marxar de Catalunya. L'allunyament repercuteix en la seva obra que evoluciona cap al post simbolisme, d'una banda, amb un augment de l'abstracció i del referent metafísic i existencial, i de l'altra, amb una poesia reflexiva on fa present la temàtica del record i l'enyor... i la preocupació per la condició humana. Abandona la vena irònica i es torna intimista. Són anys de tragèdies personals (mort del pare i la de 1a dona, i la guerra civil) que fan madurar el poeta. Les obres d'aquest període són: *El cor quiet* (1925), *El veire encantat* (1933) i *La primavera al poblet* (1935)

De ***Cor quiet*** [1925]

“Cançoneta incerta”

Aquest camí tan fi, tan fi,
qui sap on mena!
¿És a la vila o és al pi
de la carena?
Un lliri blau, color de cel,
diu: -Vine, vine!-
Però: -No passis! -diu un vel
de teranyina.

¿Serà drecera del gosat,
rossola ingrata,
o bé un camí d'enamorat,
colgat de mata?
¿És un recer per a adormir
qui passi pena?
Aquest camí tan fi, tan fi,
qui sap on mena?

¿Qui sap si trist o somrient
acull son hoste?
¿Qui sap si mor sobtadament,

sota la brosta?
Qui sabrà mai aquest matí
a què em convidar!
I és camí incert cada camí,
n'és cada vida!

De ***La primavera al poblet*** [1935]

“La vida incerta”

El riu s'emporta en fulles fatigades
botí flairós que broda son setí.
Ve el sol roent, després les maltempsades;
després, es farà gebre el serení.

¿L'abril encara tornarà a ma cleda
guarint de xiscles? I, en florint els sots,
¿deixaré pel cucut en la verneda
el caliu d'argelagues i capçots?

O bé en l'hivern, quan, l'alta nit vinguda,
el cremallot, per son esglai batut,
mori en espeter nec, i, mai planguda,
xiuli per un forat la solitud;

quan buits camins arribin a cruïlla
sense petjades a bescanviar,
i a lloc gras, vermenós, corri la guilla
i deserti les serres el senglar,

¿me n'aniré tot sol, no vist rodair,
closos els ulls com per al dolç dormir,
sense plany de la terra ni de l'aire,
vers una primavera sense fi?

4a ETAPA: aprofundiment de la poètica post simbolista en els anys de postguerra [1939-1957]

* Durant la guerra Carner s'ha compromès amb el govern de la República i a partir del 39 li comença l'exili forçós: primer a Mèxic (del 39 al 45) i a partir del 1945 a Bèlgica fins a la seva mort. Comença la revisió crítica de l'obra anterior que clou amb el volum *Poesia* (1957), i escriu *Nabí* (1941), obra amb què culmina el procés cap al post simbolisme i on és palesa una projecció personal en el personatge bíblic de Jonàs, amb el dubte i el neguit que li comporten les circumstàncies que li toquen de viure. Altres obres d'aquesta etapa són: *Paliers* (1950), *Llunyania* (1952), *Arbres* (1953) i *Absència* (1957). En aquests anys s'aguditzen els temes relacionats amb l'exili: enyor, record, elegia, retorn, pas del temps, reflexió moral i existencial.

de *Llunyania* [1952]

“Bèlgica”

Si fossin el meu fat les terres estrangeres,
m'agradaria fer-me vell en un país
on es filtrés la llum, grisa i groga, en somrís,
i hi hagués prades amb ulls d'aigua i amb voreres
guarnides d'arços, d'oms i de pereres;
viure quiet, no mai assenyalat,
en una nació de bones gents plegades,
com cor vora de cor ciutat vora ciutat,
i carrers i fanals avançant per les prades.
I cel i núvol, manyacs o cruels,
restarien captius en canals d'aigua trèmula,
tota desig d'emmirallar els estels.

M'agradaria fer-me vell dins una
ciutat amb uns soldats no gaire de debò,
on tothom s'entendria de música i pintures
o del bell arbre japonès quan treu la flor,
on l'infant i l'obrer no fessin mai tristesa,
on veiéssiu uns dintres de casa aquilotats
de pipes, de parlades i d'hospitalitats,
amb flors ardents, magnífica sorpresa,
fins en els dies més gebrats.
I tot sovint, vora un portal d'església,
hi hauria, acolorit, un mercat de renom,

amb botí de la mar, amb presents de la terra,
amb molt de tot per a tothom.

Una ciutat on vagaria
de veure, per amor de la malenconia
o per desig de novetat dringant,
cases antigues amb un parc on nien ombres
i moltes cases noves amb jardinet davant.
Hom trobaria savis de moltes de maneres;
i cent paraigües eminents
farien —ai, badats— oficials rengleres
en la inauguració dels monuments.
I tot de sobte, al caire de llargues avingudes,
hi hauria les fagedes, les clapes dels estanys
per a l'amor, la joia, la solitud i els planys.
De molt, desert, de molt, dejú,
viuria enmig dels altres, un poc en cadascú.

Però ningú
no se'n podria témer en fent sa via.
Hom, per atzar, un vell jardí coneixeria,
ben a recer, de brollador ben clar,
amb peixos d'or que hi fan més alegria.
De mi dirien nens amb molles a la mà:
—És el senyor de cada dia.

D' *Absència* [1957]

“Si em vaga”

Viuré, si em vaga encar de viure,
supervivent d'un cant remot.

Viuré amb la cella corrugada
contra les ires, contra el llot.

Viuré dreçant-me com un jutge,
només mirant, sense dir mot,

com la paret en el seu sòtol,
com una pedra en el seu clot.

“Lleialtat”

El seny és esmussat, l'ull es desmenja
de l'esblaimat dibuix de l'aparent;
enllà de ma finestra indiferent
s'arrossequen les esmes d'un diumenge-.

¡Que vanament aquell tapís no penja!
El cos suau, la cara resplendent
apaguen, en final desvagament,
la deessa que riu i la que es venja.

Ans que la nit final em sigui a punt,
al fatídic avui tombo la cara;
tan envilit, em sembla ja difunt.

I un nou esclat de fe m'anima encara,
i torno, cor batent, a la llum clara
per galeries del record profund.

5a ETAPA: el tomb final de la vida [1958-1970]

* La producció poètica dels últims anys es concreta en 3 llibres: *Museu zoològic* (1963), *Bestiari* (1964) i *El tomb de l'any* (1966). Les dues primeres fan referència a la tradició literària del món animal. La segona conté 154 poemes ordenats alfabèticament, on cada animal és un 'pretext' per a la reflexió dels comportaments humans. I l'última obra ve a ser un 'tomb per la vida', des de la primavera fins a l'hivern, des de la vellesa del poeta que li permet recuperar les traces del camí viscut, els records.

D'*El tomb de l'any* [1966]

"Fidelitat" [El retorn al poble]

M'hagués llevat l'esguard una espasa roenta
jo reconeixeria encara, poble meu,
tes cases, per l'olor de l'encens la de Déu
i la del moliner per una olor de menta,
i per l'olor del pa sabria quina és
casa de cada un dels tres flequers,
i tot flairant l'espígol que es torç damunt la brasa:
- És a can Po - diria -, de vint anys ha malalt -,
l'olor del socarrim trairia la casa
del manescal.

Si un filtre m'hagués pres la meva recordança,
vingut ací que fos, esgarriat, de nit,
cada carrer m'hi faria el seu crit:

- jo só la plaça vella on tot el poble dansa,
- jo só la de les botxes, tan plena de brogit,
- jo só la cantonada on, roja del ponent,
vingué l'enamorada,
- jo el carrer del safreig, - jo el carrer del mercat,
- jo aquell de la taverna, tan negre i malgirbat,
- jo só el camí reial, de tanta de requesta:

eres petit, petit, ton pare cada festa,
ficant-te en una sàrria de l'ase, amb cor suau,
cap a la vinya et duia per giravolts de pau.

Si la malaventura m'hagués llevat el seny
a les ciutats lluentes de gran traïdoria,
em voltaries l'ànima, sense esclafit ni reny,
i ta dolcesa m'acompassaria.

Es sentirien veus de noies en el pont;
la merla cantaria ran de la pau nocturna.

Cauria de mos ulls l'anguniada espurna
i el remoreig de fulles em tornaria el son.
Enfront de cada terme, enfront de cada espona
jo sentiria un tel d'oblit que m'abandona;
a cada mata, a cada roc del meu camí
tu ressuscitaries una esma antiga en mi.
I prop del rierol que llisca entre falgueres,
veient-te per les comes, guarnit de prada i blat,
m'aixecaria, nu de les meves quimeres,
i somriuria del meu dany passat.

"El més bell del poble" [últim poema del llibre]

Cap vent no mou el bri d'una esperança,
de cada núvol només cau neguit,
el destí s'enfondeix en malaurança,
potser la nit serà cent anys la nit.

El fat, però, no minva la frisança
pel que tant he volgut i beneït
si ma feblesa diu que ja s'atansa
l'adéu-siau del cos i l'esperit.

Potser ja massa dies he comptat
i en un recolze inconegut m'espera
la fi. Pugui jo caure, incanviat,

tot fent honor, per via dreturera,
amb ulls humits i cor enamorat,
a un esquinçall, en altre temps bandera.

